

Er det så farlig om ungdom dropper ut fra idrettslaget?

Kommunekonferanse Idrett og friluftsliv i Trøndelag

Scandic Hell, Stjørdal

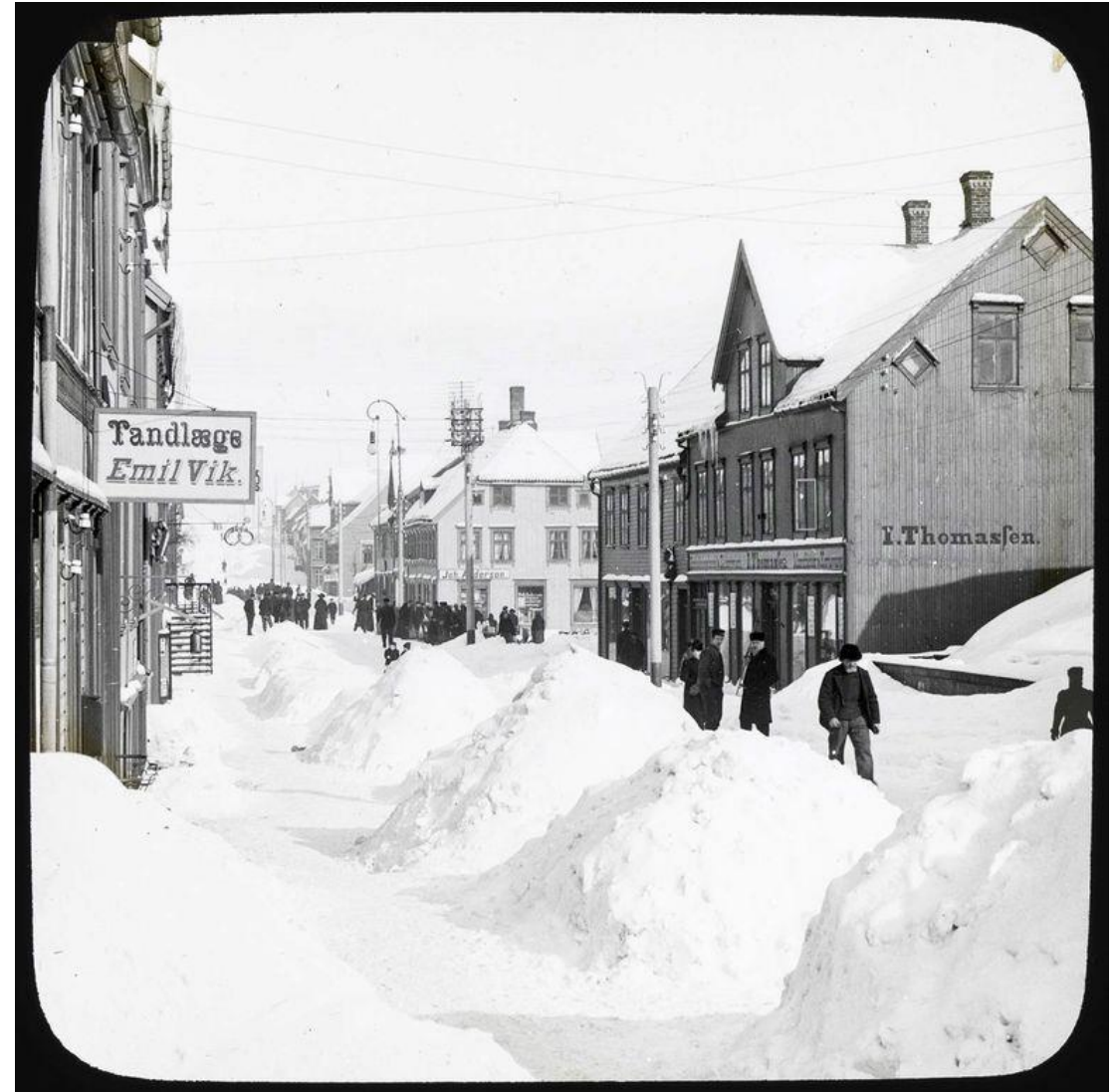
6. Oktober 2021

Arve Hjelseth

arve.hjelseth@ntnu.no

Fysisk aktivitet

- Er dette
- A) en estetisk utilfredsstillende måte å lagre snø på, eller
- B) et eldorado for fysisk aktivitet for barn?

Tilrettelegging for fysisk aktivitet?

- Ballbinger i skolegården:
Til glede for noen, til frustrasjon
for andre?

Eksempel: Ballbinger kan
være en «kjønnet» arena

Intensjon vs. bruk av anlegg/omgivelser til fysisk aktivitet

- Schmidt (2009): Voksnes og planleggeres estetiske blikk på f.eks. en skolegård kan være på kollisjonskurs med barns behov:
- «En skråning med meterhøyt ugress på Skøyen ble brukt til hyttebygging og som et sted å gjemme seg. De fleste voksne vil mene at en plen er penere enn en åker med høyt ugress. For barn er det ikke nødvendigvis slik. (...) barn foretrekker det gjerne litt rotete og rufsete, og planleggerne har ikke nødvendigvis forståelse for barns perspektiv».

Idrettsanleggs «natur»

- Anlegg kan invitere til, men også ekskludere fra, fysisk aktivitet
- Et idrettsanlegg er bærer av «tause forventninger» eller «tause budskap» - om man ikke oppfyller disse, finner man andre arenaer
- Kan ved nærmere ettertanke også gjelde utstyr – skolens skidag som eksempel

Organisert idrett

- En attraktiv ramme rundt tilrettelegging for fysisk aktivitet, særlig for barn og unge
- Fra 1960-årene er den organiserte idretten gradvis blitt primært en barne- og ungdomsbevegelse. Ca 10 prosent av norske barn var med i organisert idrett i 1950, over 50 prosent i 1985. Drøyt 90 prosent av norske 18-åringer har på ett eller annet tidspunkt deltatt i organisert idrett

Utviklingstrekk i barne- og ungdomsidretten

- Barn begynner i organisert idrett tidligere enn før
- Frafallet starter noe tidligere enn før
- Tidlig introduksjon til idrett har gått sammen med mindre konkurransefokus, særlig for barn under 11 år
- Profesjonalisering: En kostnadsdriver
- Likevel lite som tyder på at økonomi er en spesielt viktig årsak til frafall

Frafall: Et overvurdert problem?

- I myndighetenes begrunnelser for å støtte organisert idrett framkommer en rekke begrunnelser:
 - Folkehelse
 - Sosial inkludering
 - Sosialisering til en demokratisk frivillighetskultur
 - Sosial kapital
- Alle peker mot det vi kan kalle idrettens «ytre» rasjonalitet, organisert idrett begrunnes i positive konsekvenser på andre felt
- Mindre oppmerksomhet rundt idrettens «indre» rasjonalitet – mestring, perfeksjonering og konkurranse kan også være sin egen begrunnelse
- I praksis – med stor knapphet på idrettsanlegg – er frafall ofte en *forutsetning* for å kunne gi et tilbud til barn som vil begynne med idrett
- Frafallet samsvarer godt med det vi vet om hvordan ungdom gradvis gjør andre prioriteringer etter hvert som de blir eldre

Hva gjør ungdom som slutter med organisert idrett senere?

- Fra idrettslaget til egenorganisert aktivitet
 - Treningssentrene særlig viktig arena
 - Neppe noen folkehelseutfordring
 - Men kan svekke demokratisk kultur og sosial kapital
-
- Kanskje den organiserte idretten prøver å gape over for mye?

Ungdomsidrett for de som fenges av idrettens logikk?

- Mestring, prestasjonsforbedring, konkurranse, perfektionering...
- Mange kan ha glede av fysisk aktivitet uten å dele disse verdiene, men det er også derfor den organiserte idretten har problemer med å holde på dem
- For idretten er det viktig på grunn av idrettens privilegerte posisjon med hensyn til anleggsmidler
- Jfr. bevilgning til ressursentre for egenorganisert aktivitet – svarer på mange behov hos en stor gruppe ungdommer
- Dette betyr *ikke* nødvendigvis at tradisjonelle anlegg bør nedprioriteres, bare økt oppmerksomhet rundt dem idretten ikke fanger opp

Prioritering av anlegg

Anleggspolitikken bør tilpasses aktivitetsprofilene, men gjøre det mulig å delta i organisert idrett for flest mulig

De to vanligste måtene som forskere kritiserer anleggspolitikk på:

1. Prioritering mellom idretter – særlig at fotballen har i overkant mye makt i prosessene
2. Anleggene er i liten grad tilpasset *voksnes* aktivitetsprofil
3. For lav prioritering av anlegg som kan tjene en rekke ulike funksjoner – f.eks. svømmehaller, både med hensyn til bruksmåter og aldersgrupper

I prioritering mellom anlegg må det tas stilling til om hvordan en skal prioritere barn og unge vs. voksne brukere

Konklusjoner

- Vær oppmerksom på at idrettsanlegg er bærere av tause forventninger – de kan inkludere, men også ekskludere
- Et overordnet mål med anleggspolitikken bør være å tilby et mest mulig variert knippe av anlegg, som gir muligheter for å delta på de arenaer man ønsker seg
- Idrett skal ikke bare realisere samfunnsmessige mål, den er også sitt eget mål for et fantastisk høyt antall barn, unge og voksne
- Mange tradisjonelle anlegg er relativt dårlig tilpasset voksnes aktivitetsprofil. Det er en politisk vurdering hvorvidt dette bør ha konsekvenser for anleggspolitikken